

Betænkning

over forslag til lov om ændring i statsbaneloven.

(Afgivet af udvalget den 9. marts 1954).

Udvalget har afholdt 7 møder og haft samråd med ministeren for offentlige arbejder. Fra fabrikant Hvims, Hadsund, og Foreningen af Importører og Grossister i Tobaksbranchen har udvalget modtaget de som bilag optrykte henvendelser, hvorom man har udbedt sig ministerens udtalelser, der ligeledes er optrykt som bilag til betænkningen.

Under udvalgets drøftelser er der opnået enighed om, at der bør tages hensyn til det af ministeren fremførte synspunkt, hvorefter det oftest i praksis ikke er muligt at drage et skarpt skel mellem varens værdi og den erlagte afgift, og udvalget foreslår derfor, at maksimalerstatningen i henhold til statsbanelovens § 41 forhøjes. Det er oplyst, at vareprisen på tobak, afgiften medregnet, er steget ca. 40 pct. siden statsbanelovens vedtagelse i 1946, og at statsbanernes takster i samme tidsrum ligeledes er steget ca. 40 pct. I bemærkningerne til forslaget om statsbaneloven af 1946 oplystes, at det i lovens § 41 fastsatte maksimumsbeløb på 25 kr. pr. kg ville dække værdien for det altovervejende antal forsendelser, hvorfor det kun fik den praktiske betydning, at statsbanerne gardedes mod særlig høje erstatningskrav for kostbare sendinger, medmindre afsenderen havde sikret sig ved at tegne interesse i afleveringen. Såfremt statsbanernes erstatninger på dette område skal bringes i overensstemmelse med disse bemærkninger,

hvorefter kun „kostbarheder“ kræver en særlig forsikring, mens f. eks. cigaretter inklusive afgift til staten skal erstattes fuldt ud, må maksimalerstatningen forhøjes.

Vedrørende det i henvendelsen fra Foreningen af Importører og Grossister i Tobaksbranchen rejste spørgsmål har udvalget henstillet til ministeren, at der også ydes erstatning for skyldig, endnu ikke erlagt afgift, hvilket ministeren har tiltrådt, hvorfor man har anset en løvændring i så henseende for unødvendig.

Konsekvensen af den foreslåede ændring af reglen i statsbanelovens § 41 om erstatning for bortkomst må være en tilsvarende ændring i lovens § 43 vedrørende erstatning i tilfælde af beskadigelser, hvis uensartethed i afgørelserne skal undgås.

I overensstemmelse hermed indstiller *udvalget* herefter lovforslaget til *vedtagelse* i den i nedenstående ændringsforslag anførte affattelse, der er tiltrådt af ministeren for offentlige arbejder.

Ændringsforslag.

Af *udvalget*, tiltrådt af *ministeren for offentlige arbejder*:

Lovforslagets tekst affattes således:

„I lov nr. 336 af 27. juni 1946 — statsbanelov — ændres i § 41, 2. punktum, og i § 43, stk. 2, ordene „25 kr.“ til: „100 kr.““

Vagn Bro. Fangar. Foged. Victor Gram. Boye Hansen. Hjortnæs. Holmberg.

Horn. Evald Kristensen. Ladefoged. M. Larsen. Poul Møller. K. Axel Nielsen.

Lars M. Olsen.

Paabøl,
næstformand.

Oluf Pedersen,
formand og ordfører.

Axel Sørensen.

Bilag 1**Folketingets udvalg
angående forslag til lov om
ændring i statsbaneloven.**

København, den 9. december 1953.

Udvalget udbeder sig ministerens besvarelse af følgende spørgsmål:

Udvalget har i sit møde i dag drøftet et referat af vedlagte skrivelse fra Hvims Cigarfabrik i Hadsund angående de under transport med DSB stjalne cigaretter, og herunder fremsattes ønske om en udtalelse fra DSB.

Endvidere har man drøftet, hvad konsekvensen af den foreslåede ændring ville blive, og man ønskede oplysning om, hvor stort et beløb der er ydet erstatning for, og hvor meget man har nægtet at yde erstatning for i henhold til begrænsningen på 25 kr. pr. kg, og hvilke varer dette omfatter.

P. u. v.

Oluf Pedersen,
formand.

Til ministeren for offentlige arbejder.

Underbilag I til bilag 1.

Th. Hvims Cigarfabrik.

Hadsund, den 3. december 1953.

Hr. folketingsmand Oluf Pedersen,
folketinget, København.

Tak for brev af 30. f. m. og fortrykket, som jeg var glad ved at læse. „Aalborg Stiftstidende“'s referat svarer jo nogenlunde nøje til dette. Det glæder mig, at De er formand for udvalget.

Som De vil se af første bilag i sagen, er skaden overfor mig opstået ved 2 sendinger, jævnfør regning til banen af 18. marts og 10. juni 1952.

Originalfakturaerne, som begge bærer påtegning om at have været forevist bærerne, er udstedt henholdsvis 15. marts og 7. juni 1952.

Den første drejer sig om 30 000 cigaretter, hvis fakturaværdi lyder på 4 007 kr. 96 øre.

Den anden sending drejer sig om 125 000 cigaretter, og fakturaværdien er på 16 699 kr. 84 øre. 1 000 cigaretter vejer ca. 1,5 à 1,6 kg.

Sendingen af 15. marts har således vejnet ca. 50 kg, og sendingen af 7. juni har således vejnet ca. 200 kg, heri endda ikke tænkt særlig på emb.

Når ministeren opgør sendingen til 7 kg, stemmer 7 kg jo med det beløb, som jeg har fået udbetalt erstatning for, nemlig 7×25 kr. = 175 kr.; men det er da indlysende forkert at regne således, for man kan da ikke nøjes med at tegne interesse forud for en del af een sending, i den tanke, at der måske bliver så og så meget stjålet af denne. Med den erstatningsvillighed, jeg er blevet bekendt med, er der da ingen tvivl om, at banen ikke ville erkende, at det så netop var den andel, der var bleven stjålet, der var tegnet interesse for.

Endnu mere grelt stiller forholdet sig, når ministeren omtaler, at der er blevet betalt

1 kr. 75 øre for transporten. Dette beløb stemmer med, hvad en sending på 7 kg vil koste sendt som banemærkepakke fra København og hertil. (At ministeren fortolker således, fremgår også af, at han nævner, at havde afstanden været kortere, var taksten kun blevet 1 kr. 25 øre, som stemmer med banemærkeprisen). Der er bare det uheldige ved denne fremstilling fra ministerens side, at statsbaneloven § 44, 3. stk., lyder således:

„For banepakker, som ikke af afsenderen skal medgives noget ledsagerpapir, kan der ikke tegnes interesse i afleveringen“. Denne bestemmelse synes ministeren helt uvidende om. (Ved ledsagerpapir forstås fragtbrev).

Den samlede vægt af begge sendinger vil altså være mindst 250 kg, og fragten, der forlanges af banerne, er 9 kr. 60 øre pr. 100 kg, hvilket altså vil sige, at der i fragt er betalt 24 kr. og ikke som af ministeren sagt 1 kr. 75 øre. Begge sendingers fakturaværdi er altså 4 007 kr. 96 øre og 16 699 kr. 87 øre, tilsammen 20 707 kr. 83 øre.

Ministeren opgiver 1 pro mille pr. 100 km for at tegne interesse for godset.

1 pro mille af 20 707 kr. 83 øre vil altså sige 20 kr. 71 øre. Banen regner 441 km fra København og hertil, og interesse betales for hver påbegyndt 100 km. Dette vil altså sige, at der skal betales 5×20 kr. 71 øre = 103 kr. 55 øre for at have sikret de pågældende sendinger ved at tegne interesse, og det giver jo offentligheden et ganske forkert billede, når pressen kan referere, at mine interesser kunne være sikret med 3 kr. 60 øre i stedet for 103 kr. 55 øre. Som jeg nævnte sidst, udgør 103 kr. 55 øre stadigvæk ca. $\frac{1}{2}$ pct. af fakturabeløbet.

Grundet på, at der gælder en speciel ordning for udkørsel af gods, som administreres gennem handelsforeningen, har jeg ikke de originale fragtbreve, men jeg har bedt banen om at give mig en udskrift, og så snart jeg har denne, skal den blive sendt Dem.

Der har jo i pressen været omtalt, at der årlig stjæles for ca. 40 000 kr. fra statsbanerne. Det er selvfølgelig mange penge, men jeg synes nu alligevel ikke, det er flere, end at en storforretning som statsbanen må se i øjnene at betjene sine kunder ordentligt.

Det kunne være interessant i denne forbindelse at få oplyst, hvor stort et beløb af disse ca. 40 000 kr. der erstattes gennem den nugældende lov, og hvor stort et beløb af de 40 000 kr. banerne holder ind på ved at lade sine kunder betale. Hvis det kun er et lille beløb, synes jeg, banerne skulle skynde sig at hæve renommeet ved at vedtage at

betale, og hvis det bliver et stort beløb, ja, så stiller sagen sig jo endnu grellere overfor kunder og borgere.

Jeg har selv nogle kunder i København, og en enkelt af disse har i årevis betinget sig, at han overhovedet ikke vil have varer herfra, hvis jeg vil sende med bane, da der jævnthen er tyveri. I sidste isvinter, da Mariager Fjord var lukket, måtte jeg sørge for, at varerne kom med bil til Aalborg og så derfra med DFDS, ellers var hans ordre annulleret.

Jeg vedlægger en speciel opstilling over værdien og fragtberegningen.

Bjørn Kraft og min nabo landsretssagfører K. Axel Nielsen har spurgt, om der er nye oplysninger, og da sidstnævnte jo er i udvalget, har jeg tænkt at give ham og Bjørn Kraft de samme oplysninger.

Venlig hilsen

Th. Hvims.

Underbilag 2 til bilag 1.

Th. Hvims Cigarfabrik.

Hadsund, den 7. december 1953.

Hr. folketingsmand Oluf Pedersen,
folketinget, København.

Jeg har netop i dag modtaget svar fra banerne angående, hvorledes og hvad fragt der har været betalt for de to sendinger fra marts og juni 1952, hvorfra der skete tyveri, inden varerne kom hertil.

Begge sendinger er sendt som fragtgods. Den første har vejet 50 kg, og i fragt er der betalt 4 kr. 45 øre + for udbringning, og den sidste har vejet 190 kg, og her er betalt 17 kr. 80 øre + for udbringningen. (Fragten var lidt billigere dengang end nu).

Foruden den af ministeren nævnte interessetegning, som altså ikke kan anvendes

til banepakker, kan der muligt nok tegnes en art forsikring i form af garantimærker eller hvordan. Prisen herfra har også før her været $\frac{1}{2}$ pct., men her er sket en nedsættelse til $\frac{1}{4}$ pct., men stadigvæk mere, end tobak kan bære, og det vil da altid være rimeligere, at banen tegner en forsikring for sine varer, hvis man ikke vil være sin egen assurandør.

Ingen vil da kunne få en forsikring så fordelagtigt som banerne.

Hvis jeg kan hjælpe yderligere, beder jeg Dem venligst sige til.

Venlig hilsen

Th. Hvims.

Bilag 2

Ministeriet for offentlige arbejder.

København, den 6. januar 1954.

I anledning af det ærede udvalgs skrivelse af 9. f. m. skal jeg herved meddele følgende:

Erstatningssager vedrørende godsbeholdningen behandles dels af ekspeditionsstederne landet over, dels af statsbanernes I. distrikt, København, dels af generaldirektoratet, og den regnskabsmæssige postering foretages samlet for alle arter af uregelmæssigheder (hel eller delvis bortkomst, beskadigelse, forsinkelse m. v.). Det er efter formen for statsbanernes regnskabsføring vanskeligt at foretage en nøjagtig opgørelse over, hvilke udbetalinger der skyldes bortkomster, og hvor store nedsættelser i kravene der er sket med hjemmel i statsbanelovens § 41 (erstatning med maksimalt 25 kr. pr. kg af det bortkomne).

På grundlag af det i generaldirektoratet foreliggende materiale og ved hjælp af visse gennemsnitsberegninger kan følgende skønsmæssige tal opgives:

I *halvårsperioden* 1. januar 1953—30. juni 1953 er i erstatning for bortkomst af gods udbetalt ialt ca. 130 000 kr. Nedsættelserne i erstatningsbeløbene med hjemmel i den nævnte bestemmelse har udgjort ca. 30 000 kr. Af disse 30 000 kr. falder ca. 11 000 kr. på tobaksvarer, et lignende beløb på manufakturvarer og resten på andre varegrupper.

Herudover behandles en del bortkomstsager af landets privatbaner, og i disse sager har erstatningskravene for den nævnte periode udgjort ca. 33 000 kr. Nedsættelserne har formentlig samme forholdsmæssige størrelse som ovenfor anført.

Med hensyn til konsekvenserne af den foreslåede ændring tillader jeg mig først at påpege, at en ændring af reglen i statsbanelovens § 41 om erstatning for bortkomst nødvendigvis må medføre tilsvarende ændring i lovens § 43 (ved erstatning i tilfælde

af beskadigelser), hvis uensartethed i afgørelserne skal undgås. Denne ændring vil naturligvis medføre, at udgiften på erstatningskontoen vil stige yderligere.

Jeg skal dernæst tillade mig at henlede opmærksomheden på, at såfremt § 41 ændres som foreslået, vil den blive særdeles vanskelig — i praksis antagelig endog umulig — at administrere, idet der i mangfoldige varepriser indgår told- og afgiftsbeløb. Hvis afgifterne — navnlig told — er lagt på råvarer eller halvfabrikata, og hvis forskellige råvarer eller halvfabrikata indgår i en færdigvare, vil det formentlig være ganske ugørligt at fremskaffe dokumentation for erlagt told o. lign., så meget mere som ordlyden synes at omfatte alle afgifter uanset det tidspunkt før forsendelsen, hvor de måtte være erlagt (for eksempel for en råvare længe før dennes anvendelse i fabrikation af færdigvare og denne sidstes salg).

De nordiske jernbanestyrelser har for kort tid siden nedsat et udvalg med det formål at undersøge muligheden for at skabe nordisk retsenhed for jernbanetransporter. Undersøgelsen vil blandt andet omfatte erstatningsbestemmelserne. En ændring af en enkelt lovbestemmelse i så speciel retning som den her foreslåede vil i alt fald på dette punkt vanskeliggøre en ensretning.

Til det i de vedlagte skrivelser fra firmaet Th. Hvims, Hadsund, anførte vil jeg gerne bemærke følgende:

Når der i det i folketinget omtalte eksempel er opereret med taksten for en bane-pakke, er det kun sket for at vise et enkelt og klart tilfælde af forholdet mellem fragt og varens værdi. Hvis der regnes med de lavere fragtgodstakster (hvorved det vil blive muligt at tegne interesse i afleveringen), bliver misforholdet endnu grellere.

Bilag til bet. o. lovf. om ændr. i statsbaneloven.

Hvis en forsender ønsker i givet fald at sikre en højere erstatning end hjemlet i § 41, er det ikke nødvendigt at tegne interesse i afleveringen for hele varens værdi, men kun for den del af værdien, der overstiger maksimalerstatningen, jfr. § 44. Er

det tegnede interessebeløb for lille, sker der *ikke* en forholdsmæssig afkortning i erstatningen efter princippet underforsikring. Jernbanen anerkender altså, at det netop er den bortkomne del af sendingen, der er omfattet af interessetegningen.

Carl Petersen.

Folketingets udvalg angående forslag til lov om ændring i statsbaneloven.

Bilag 3**Folketingets udvalg
angående forslag til lov om
ændring i statsbaneloven.**

København, den 21. januar 1954.

Under henvisning til ministerens svarskrivelse af 6. januar d. å., hvori det skønmæssigt opgøres, at erstatningernes nedsættelser efter statsbanelovens § 41 til maksimalt 25 kr. pr. kg for første halvår af 1953 udgør ca. 30 000 kr., udbeder udvalget sig yderligere oplysning om:

1. Hvor meget dette beløb antages at ville falde, hvis begrænsninger var ansat til

maksimalt 100 kr. pr. kg, henholdsvis for tobaksvarer, manufakturvarer og andre varer?

2. Hvor stor en del af erstatningen der antages at skyldes tyveri fra personer ansatte eller beskæftigede af DSB, og om dette er med i de 30 000 kr., eller der herfor er ydet fuld erstatning?
3. Er fragten forhøjet siden 1946?

P. u. v.

Oluf Pedersen,
formand.

Til ministeren for offentlige arbejder.

Bilag 4

Ministeriet for offentlige arbejder.

København, den 27. januar 1954.

I anledning af det ærede udvalgs skrivelse af 21. d. m. skal jeg herved meddele følgende:

ad 1. Såfremt maksimalerstatningen forhøjedes fra 25 kr. til 100 kr. pr. kg, ville den kun undtagelsesvis blive bragt i anvendelse, og beløbet 30 000 kr. ville derfor falde til et beløb af ganske ringe størrelse.

Hvad specielt tobaksvarer angår, ville der herefter så godt som altid blive ydet fuld erstatning, og af almindelige manufakturvarer ville kun dyrere damestrømper og lignende lette genstande blive omfattet af reglen.

ad 2. De tilfælde, hvor tyveri godtgøres at være forøvet af jernbanens personale, er relativt meget fåtallige, og der kan ikke

anføres noget mål for betydningen heraf. Såvidt det kan ses, har sådanne tyverier ikke spillet ind ved den her foretagne opgørelse.

Når tyverier af denne art iøvrigt forekommer, behandles de efter reglerne i statsbanelovens § 47 (erstatning indtil det dobbelte af de normale højstebeløb).

ad 3. Fra statsbanelovens ikrafttræden og indtil i dag er stykgodstaksterne, der her særlig kommer i betragtning, forhøjet således for statsbanernes vedkommende:

- 1. juni 1950 med ca. 12½ pct.
- 1. maj 1951 med ca. 15 pct.
- 1. maj 1953 med ca. 10 pct.

Carl Petersen.

/ Brunsø.

Folketingets udvalg angående forslag til lov om ændring i statsbaneloven.

Bilag 5**Foreningen af Importører og Grossister
i Tobaksbranchen.**

København, den 27. januar 1954.

Det af folketinget nedsatte udvalg vedrørende lovforslag om statsbanernes erstatningspligt for bortkommet gods.

I anledning af de i dagspressen fremkomne meddelelser om behandlingen af det af hr. folketingsmand Oluf Pedersen fremsatte lovforslag vedrørende statsbanernes erstatningspligt for bortkommet gods tillader foreningen sig at rette følgende henvendelse til det ærede udvalg.

Ved bortkomst af forsendelser af fortoldede og afgiftsberigtigede tobaksvarer erstatter statsbanerne told og afgifter indenfor de fastsatte maksimalerstatninger. Ved

forsendelse af ufortoldede og ubeskattede varer erstatter statsbanerne derimod kun værdien.

Da afsenderen imidlertid hæfter for såvel told som afgifter for bortkomne ufortoldede og ubeskattede varer, tillader foreningen sig at anmode udvalget om, at statsbanerne må blive pligtige til at yde erstatning for told og afgifter for sådanne bortkomne forsendelser, subsidiært indenfor de fastsatte maksimalerstatninger.

Med højagtelse

P. f. v.

C. Helmi Carlsen,
formand.

Bilag 6

Ministeriet for offentlige arbejder.

København, den 4. februar 1954.

I anledning af det ærede udvalgs skrivelse af 29. f. m. skal jeg herved anføre følgende:

I tilfælde, hvor tobaksvarer afsendes uden at være berigtiget med told og afgifter, skal der efter de nugældende bestemmelser ved bortkomst ydes erstatning for varens fakturaværdi + told + andre omkostninger i forbindelse med transporten (kørsel, expedition m. v.) + fragt, jfr. statsbanelovens § 41, sidste punktum. Omsætningsafgifter o. lign. erstattes således ikke.

Såfremt erstatningen herefter bliver mindre end den erstatning, der ville være blevet

betalt for en bortkommet sending, der var fortoldet og afgiftsberigtiget før afsendelsen, har man hidtil, når erstatningskravet også har omfattet told og afgifter, valgt kulancemæssigt at forhøje erstatningen tilsvarende, således at forsenderne i de to tilfælde stilles ens således som subsidiært ønsket i importør- og grossistforeningens skrivelse af 27. f. m.

Dette resultat må også fremtidig anses for rimeligt, og der synes ikke at være grund til at ændre noget heri.

Carl Petersen

/ Brunsø

Folketingets udvalg angående forslag til lov om ændring i statsbaneloven.